

De Schijn

A. Sledsens - "WOMMELGEM VROEGER en NU" - 1962 - blz. 18 - 19

Het is zo goed als zeker, dat de hedendaagse provincie West-Vlaanderen, de Noordelijke helft van Oost-Vlaanderen en het Westen en Zuiden van de provincie Antwerpen, eens de bodem van een diepe Noordzeebaai waren. Zo werden bij de bouw van het fort te Oude God en bij het aanleggen van een vijver in het Ter Rivierenhof (1950) overblijfselen van walvissen gevonden. Ook in 1819 werden aan het kasteel «Hulgenrode» tanden en beenderen van zeevissen ontdekt.

Ongeveer 4000 jaar geleden, toen het water langzaam terugtrok, lieten de tertiaire zeeën rimpelingen na. De Nederlanden konden aldus voorgesteld worden als één grote, in wadden uitlopende rivierdelta, doorsneden met vele rivierarmen. Een landrug gaf nabij Lillo een deuk aan de latere Schelde; een tweede scheidde de Maaswaters van de meer zuidelijke afwateringen, liep van Hoogstraten tot Wilmarsdonk en verwekte er een tweede Scheldebocht; een derde, die op verschillende plaatsen doorgespoeld geraakte, werd de as van het Antwerpse: van het Ruggelveld (Deurne) tot Kranenhoofd en Verlorenkost in de Schelde; een vierde, sluit de valleien in van de Nete, de Rupel en de Durme. Die landruggen waren er vóór de Scheldebedding. Maar door die landruggen heen is er, reeds vóór de mens aanwezig was, een doorbraak gekomen, gegraven door het spel van ebbe en vloed, en ongetwijfeld oorzaak der noordwaartse spoeling van de Schijn. De stroom is dus zeer oud.

Aan de oostelijke oevers der Schelde lag er een aaneenschakeling van hillen en hoogten, waarop het veilig was te wonen. «We moeten ons dit landschap trachten voor te stellen», aldus dr. Prims, «zoals het er uitzag eer er dijken konden gebouwd worden. Al bleef het gemiddelde hoge tij meer dan één meter beneden dat van nu, toch moet het, bij vloed, eilanden gevormd hebben. Van de primitieven die zich hier zullen nederzetten, mogen we verwachten dat het wel eerder vissers dan jagers zullen zijn». Prims schrijft In één van zijn boeken verder, dat van holbewoners geen sprake kan zijn, maar betwijfelt anderzijds het bestaan van paalwoningen. Hij betoogt dat ebbe en vloed en hun felle stroming dag-in, dag-uit, zulke bouw ongeschikt maakte. Voorzeker is het, dat de moerassige ondergrond de streek voortdurend onderhevig maakte aan overstromingen.

De Schijn, die van dezelfde familie is als de Pulsebeek, de Aa, de kleine en grote Nete, ontstond aldus vele eeuwen geleden. De stroom doorsneed een moerassig landschap, dat later, door toenemende verdroging bosgrond werd.

Verondersteld mag, dat bij de inval der Noormannen de stroom te Deurne 100 m. en te Wommelgem nog 80 m. breed en zeer goed bevaarbaar was. De vroegere benaming luidde Seint en is waarschijnlijk van Keltische oorsprong. Later zou de benaming omgevormd zijn geworden als volgt: Scinda, Schinda, Scheynd, Schynt, Schijnt en Schijn. Scinda is een Latijns woord waarvan het geslacht (genus) vrouwelijk is. Het woord is afgeleid van Scindere, hetgeen zeggen wil: scheuren of rijten. Grammaticaal gezien, spreken en schrijven we dus «de Schijn». Het volksgebruik heeft er echter «het Schijn» van gemaakt.

De Schijn vloeit van het Noordoosten naar het Zuidwesten, vindt zijn oorsprong in de moerassen van Rielschot, nabij Westmalle, loopt langs Schilde, Wijnegem, Wommelgem, ontvangt de «kleine Schijn» tussen Deurne en Merksem en komt daarna in de Schelde. In de omgeving van Antwerpen werd zijn loop reeds enkele malen verlegd. Zij is altijd het zorgenkind geweest voor de grootstad, omdat zij al te zeer beoedeld werd door het rioolwater en daardoor gevaar voor besmetting levert.

Napoleon heeft van de Schijn een kanaal willen maken naar de Kempen, meer bepaaldelijk naar de Nete te Viersel. Het kanaal zou dan Noordvaart geheten hebben.